

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ЖИТОМИРСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦЕНТР НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ
ТВОРЧОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

ПОГОДЖЕНО:

Протокол засідання педагогічної
ради ЖМЦНТТУМ № 2
від «24» квітня 2019 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказ департаменту освіти
Житомирської міської ради № 182
від «24» квітня 2019 р.

Навчальна програма з позашкільної освіти
художньо-естетичного напрямку
декоративно-ужиткового профілю

“Народне мистецтво”

(початковий та основний рівні)
4 роки навчання

Автор: Алейнікова Олена Андріївна,

Місце роботи: Житомирський міський центр
науково-технічної творчості
учнівської молоді

Адреса: ЖМЦНТТУМ,
вул.Пушкінська, 19,
м.Житомир, 10014
тел. 8 -(0412)- 22-56-97

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Народне мистецтво створювалось століттями зусиллями майстрів багатьох поколінь, воно має свою історію, свою мову, свої закони, традиції. Декоративно-прикладне мистецтво є невід'ємною складовою духовного й культурного розвитку народу, воно тісно пов'язане з національною історією, особливостями побуту, вірувань... Саме цей глибинний зв'язок дозволяє і відомим майстрам, і початківцям передавати тільки найбільш характерне і виразне, уникаючи сліпого копіювання.

Робота гуртка "Народне мистецтво" тісно пов'язана з українським декоративно-прикладним мистецтвом. Заняття в гуртку залучають дітей до художньої творчості, розвивають в них пізнавальну та розумову активність, допитливість, творчі здібності та художній смак. Діти мають можливість ознайомитися з традиціями та сучасністю народного мистецтва, з багатством і красою народних звичаїв і обрядів, оволодіти розповсюдженими і рідкісними техніками декоративно-прикладного мистецтва.

Метою програми є створення умов для творчого розвитку дітей засобами декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва, формування певних компетентностей особистості.

Основні завдання полягають у формуванні таких *компетентностей*:

1. *Пізнавальної*, що забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, які стосуються різних видів народного та образотворчого мистецтва, сучасного дизайну; традиціями та звичаями, національними цінностями нашого народу; історією світової культури та мистецтва, основами мистецтвознавства.
2. *Практичної*, що сприяє оволодінню навичками виготовлення різноманітних виробів декоративно-ужиткового, образотворчого та дизайнерського мистецтва.
3. *Творчої*, що забезпечує формування творчих здібностей, розвиток художнього смаку, творчої уяви, емоційно-образного мислення, виробленню індивідуального стилю роботи, майстерності при створенні оригінальних виробів.
4. *Соціальної*, що сприяє вихованню дбайливого і шанобливого ставлення до народних традицій, національної свідомості, формуванню естетичного смаку, розвитку позитивних якостей емоційно-вольової сфери особистості: працелюбства, наполегливості у досягненні мети, стійкої систематичної потреби саморозвитку і самовдосконалення, відповідальності за результат власної діяльності, професійне самовизначення, виховання культури праці.

Програма побудована на основі таких принципів:

- поєднання пізнавальної та творчої діяльності;
- принцип від простого до складного;

- систематичний розвиток творчих здібностей та здатності особистісно-емоційного сприймання художніх образів в мистецтві та в житті.

Зміст навчальної програми структурований за спірально-концентричним принципом. Він передбачає неперервне розширення і поглиблення знань та вдосконалення навичок, повторне вивчення певних тем з метою глибшого оволодіння теоретичним та практичним матеріалом відповідно до вікових особливостей вихованців.

Заняття у гуртку не потребують спеціальної підготовки та знань. Навчальний матеріал програми адаптований для вихованців різного рівня підготовленості. Освітній процес гнучкий та передбачає варіативність видів діяльності під час заняття.

Програма орієнтована на роботу з дітьми від 5 до 19 років .

Програма включає два освітні рівні:

початковий рівень, розрахований на 1 рік навчання – 144 год. на рік (4 год. на тиждень);

основний рівень, розрахований на 3 роки навчання: перший, другий, третій роки навчання – 216 год. на рік (6 год. на тиждень).

Навчальна програма гуртка початкового рівня сприяє загальному розвитку дитини та виявленню здібностей, обдарувань вихованців, створення умов адаптації дітей до позашкільної діяльності.

Наповнюваність навчальних груп становить 10-15 дітей.

Зарахування в групи 1 року навчання початкового та основного рівнів керівник гуртка здійснює за віком та рівнем підготовки учнів, чому передують пробні заняття під час набору груп.

Програмою передбачаються теоретичні і практичні заняття а також різноманітні форми їхнього проведення. Надається перевага індивідуальним методам навчання. Більшість часу відводиться на практичну роботу. До неї входить виготовлення ескізів, робочих малюнків, виготовлення та оздоблення виробів.

Програма передбачає основні етапи навчальної роботи за операційно-комплексною системою, а саме:

- Тренувальні вправи вихованців гуртка щодо виконання окремих прийомів, з яких складається операція (технологія), яку вивчають;
- Практичні роботи із застосуванням вивчених прийомів;
- Послідовність у вивченні та засвоєнні декількох основних операцій, які становлять певний ступінь у засвоєнні навчального матеріалу;
- Обґрунтування трудових операцій з дидактичної точки зору.

Під час навчання учні поступово опановують різні техніки виготовлення виробів, вчать працювати з різними матеріалами та

інструментами. Вони отримують початкові дані про взаємозв'язок матеріалу, форми й декорування виробів, їхню залежність від призначення, поняття про кольорову гармонію.

Програма інтегрує знання гуртківців з історії, народознавства, образотворчого мистецтва.

Для розширення світогляду вихованців проводяться екскурсії в музеї, на виставки творів народного мистецтва, зустрічі з майстрами декоративно-прикладного мистецтва.

Перевірка знань та вмінь учнів проводяться на підсумкових заняттях, виставках, конкурсах у різних формах, запропонованих вихованцям керівником гуртка. Виконання програми оцінюється за контрольними показниками, розробленими для учнів різного рівня підготовки.

Результати участі в конкурсах, змаганнях, виставках також є критерієм для оцінювання здобутих гуртківцями знань, умінь та навичок.

У програмі передбачено індивідуальну роботу з вихованцями згідно Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, яке затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 11. 08. 2004, №651.

Програма є орієнтовною, а тому керівник колективу може вносити до її змісту зміни та доповнення, плануючи свою роботу з урахуванням інтересів гуртківців, стану матеріально-технічної бази закладу. Кількість годин та їхній розподіл за темами програми також є орієнтовним. Керівник колективу може сам визначати доцільність такого розподілу і вносити до програми відповідні корективи.

Початковий рівень, перший рік навчання.

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		Усього	Теоретичні заняття	Практичні заняття
1	Вступне заняття	2	2	-
2	Малювання	48	8	40
3	Ліплення	40	4	36
4	Аплікація	20	2	18
5	Паперова пластика	20	2	18
6	Екскурсії, конкурси, свята, виставки	12	-	12
7	Підсумкове заняття	2	2	-
Разом		144	20	124

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття

Теоретична частина.

Підготовка та організація навчального процесу. Ознайомлення з особливостями навчання, обладнанням, планом роботи на навчальний рік та правилами безпеки праці.

2. Малювання

Теоретична частина.

Інструменти та матеріали, які використовують для малювання.

Основи кольорознавства та композиції.

Кольори, які оточують нас. Основні кольори.

Порівняльний аналіз кольорів. Можливості та символіка кольору.

Симетрія як засіб гармонізації форми.

Узгодження силуетної форми і декору. Можливості силуетних геометричних форм.

Коло. Види ліній, їх напрямки.

Розташування зображень предметів на аркуші.

Види декоративного мистецтва.

Розташування різних орнаментальних елементів на площині. Прийоми зображення простих форм.

Поняття про формат і раціональне заповнення його зображенням.

Основні прийоми та принципи малювання кольоровими олівцями, фарбами (пальчикові фарби, гуаш).

Принципи створення емоційно-насиченого абстрактного або художнього образу.

Перегляд ілюстрацій із зображенням картин українських художників.

Практична частина.

Малювання звірів, птахів, риб і комах.

Малювання дерев, квітів та інших рослин.

Малювання окремих об'єктів і явищ.

Малювання овочів, фруктів.

Декоративне малювання.

Колективна робота з елементами гри пальчиковими фарбами.

3. Ліплення

Теоретична частина.

Ліплення як вид декоративно-прикладного мистецтва.

Техніка безпеки при роботі з пластичними масами.

Особливості різних видів пластичних матеріалів.

Матеріали для ліплення: пластилін, глина.

Формування навиків модифікації (видозміни) форм.

Передавання основного характеру об'ємної форми.

Формування навиків відтворення предметів простої форми.

Предмети складної форми.

Порівняльний характер форм і розмірів та їхніх складових частин.

Формування навичок відтворення предметів різних розмірів.

Специфіка поєднання пластичних елементів та простих форм.

Роботи сучасних народних майстрів.

Практична робота.

Ліплення нескладних об'ємних предметів з пластиліну та кольорового солоного тіста. Збирання конструкції із зліплених елементів та поєднання їх в композицію. Створення плоских рельєфів із різноманітними орнаментами квітів, простих геометричних фігур, абстрактних форм.

Ліплення овочів і фруктів.

Ліплення звірів, птахів, риб та інших тварин.

Ліплення дерев та квітів.

Коллективна робота з елементами гри - ліплення за шаблоном.

4. Аплікація

Теоретична частина.

Вивчення прийомів вирізування та склеювання.

Формування навиків роботи з ножицями.

Композиційно правильне розташування об'єктів на аркуші.

Практична частина.

Виготовлення «рваних» аплікацій з кольорового паперу.

Виготовлення «різаних» аплікацій з кольорового паперу.

Виготовлення аплікацій з природнього матеріалу.

Коллективна робота з елементами гри.

5. Паперова пластика

Теоретична частина.

Знайомство із властивостями паперу, обладнанням та матеріалами.

Знайомство з особливостями техніки «Паперова пластика».

Формування навиків роботи з ножицями та папером.

Рельєфне та плоске зображення.

Конструювання об'ємної форми з окремих елементів.

Способи створення найпростіших елементів паперової пластики.

Практична частина.

Прості маніпуляції з папером (згинання, розгинання, розривання по лінії згину). Конструювання нескладних форм.

Виготовлення листівок.

Виготовлення об'ємних композицій

Коллективна аплікація.

6. Екскурсії, конкурси, свята, виставки

Екскурсії для ознайомлення з природою, історією і культурою рідного краю.

Відвідування краєзнавчих, природничих, історичних, літературних та художніх музеїв міста.

Відвідування виставок дитячих робіт, виставок робіт майстрів народної творчості, художніх виставок.

Підготовка та проведення виставок робіт вихованців студії (аналіз і відбір учнівських робіт, їхнє оформлення, монтаж експозиції, урочисте відкриття виставок).

7. Підсумкове заняття

Підведення підсумків роботи гуртка за рік. Виставка кращих учнівських робіт. Відзначення гуртківців. Завдання на літо.

Основний рівень, перший рік навчання

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	Усього	Теоретичні заняття	Практичні заняття
Вступне заняття	2	2	-
Розділ 1. Абетка художника	48	16	32
1.1 Витоки народного мистецтва	12	4	8
1.2 Кольорознавство	16	6	10
1.3 Композиція	20	6	14
Розділ 2. Робота з природним матеріалом	22	2	20
Розділ 3. Паперова пластика	76	8	68
3.1 Паперова пластика як вид декоративного мистецтва	16	2	14
3.2 Аплікація	30	2	28
3.3 Оригамі	30	4	26
Розділ 4. Виготовлення сувенірів до різних свят	26	4	22
4.1 Сувеніри до новорічних свят	12	2	10
4.2 Сувеніри до пасхальних свят	14	2	12
Розділ 5. Ліплення	40	4	36
5.1 Ліплення з пластиліну	20	2	18
5.2 Ліплення з солоного тіста	20	2	18
Підсумкове заняття	2	2	-
Разом	216	38	178

ЗМІСТ ПРОГРАМИ.

Вступне заняття

Теоретична частина.

Основні види декоративно-ужиткового мистецтва.

Ознайомлення з програмою роботи гуртка та планом роботи на рік.
Організаційні питання. Санітарно-гігієнічні норми та правила безпеки праці на заняттях.

Організація робочого місця.

Інструменти, матеріали та пристрої, необхідні для роботи.

Розділ 1. Абетка художника

1.1 Витоки народного мистецтва

Теоретична частина.

Мистецтво давніх часів України.

Трипільська культура. Орнаменти трипільської кераміки.

Практична частина.

Виготовлення тематичної композиції в довільній техніці «Трипільська символіка».

Виготовлення тематичної композиції в довільній техніці «Трипільська кераміка».

1.2 Кольорознавство

Теоретична частина.

Основні кольори спектру.

Групи теплих і холодних кольорів.

Контрастні кольори.

Змішування кольорів.

Поняття фону.

Вплив кольору на організм людини.

Практична частина.

Виконання вправ з кольорознавства.

Створення композиції із використанням трьох основних кольорів.

Створення композиції на кольоровому папері гуашшю.

1.3 Композиція

Теоретична частина.

Основи композиції.

Мотиви та елементи композиції.

Композиційний центр.

Вибір формату.

Центральна статична композиція.

Засоби виразності.

Компонування на площині.

Практична частина.

Навчальні вправи та творчі завдання на визначення композиційного центру.

Гармонійне розташування на аркуші паперу масивних та витончених частин зображення.

Виконання композиції за задумом вихованців.

Розділ 2. Робота з природним матеріалом

Теоретична частина.

Умови зберігання сировини та підготовка її до роботи.

Інструменти та матеріали.

Ознайомлення вихованців з поняттями “ескіз”, “оберіг”.

Національні традиції виготовлення виробів з природного матеріалу.

Їх роль у культово-обрядових діях нашого народу.

Народна символіка кольорів.

«Мова квітів.»

Практична частина.

Складання композицій із засушених рослин.

Створення оберегів;

Створення декоративних предметів інтер'єру.

Колективна робота за обраним сюжетом.

Розділ 3. Паперова пластика

3.1 Паперова пластика як вид декоративного мистецтва

Теоретична частина.

Види паперової пластики.

Способи обробки паперу.

Матеріали та інструменти.

Практична частина.

Створення нескладних об'ємних об'єктів.

3.2 Аплікація

Теоретична частина.

Види аплікації.

Художні і декоративні можливості аплікації.

Особливості підготовки і обробки матеріалу.

Технологія виготовлення виробів.

Практична частина.

Створення аплікації з рваних клаптиків кольорового паперу на площині.

Виготовлення декоративного панно.

Створення об'ємної аплікації (ліхтарик).

3.3 Оригамі

Теоретична частина.

Витоки мистецтва «оригамі», матеріали та інструменти.

Терміни та умовні позначки, які використовуються при виготовленні виробів.

Базові форми «Трикутник», «Двері», «Повітряний змій», «Конверт».

Практична частина.

Виготовлення нескладних виробів на основі базових форм.

Розділ 4. Виготовлення сувенірів до різних свят

4.1 Сувеніри до новорічних свят

Теоретична частина.

Український народний обрядовий календар.

Ознайомлення з історією виникнення новорічних свят.

Технологія виготовлення карнавальних масок, сувенірів і подарунків, ялинкових прикрас.

Практична частина.

Виготовлення карнавальних масок. Створення ялинкових прикрас.

Виготовлення новорічних віночків.

4.2 Сувеніри до пасхальних свят

Теоретична частина.

Знайомство з українським народним обрядовим календарем.

Пасхальні обряди і традиції, традиційна символіка.

Практична частина.

Виготовлення пасхальних яєць в техніці «колаж» та нитяній техніці.

Розділ 5. Ліплення

5.1 Ліплення з пластиліну

Теоретична частина.

Матеріали та інструменти. Правила підготовки пластиліну до роботи.

Формування навиків модифікації (видозміни) форм.

Передавання основного характеру об'ємної форми.

Формування навиків відтворення предметів простої форми.

Предмети складної форми.

Порівняльний характер форм і розмірів та їхніх складових частин.

Формування навичок відтворення предметів різних розмірів.

Практична частина.

«Малювання» пластиліном.

Виготовлення панно в техніці «мозаїка з пластиліну». Виготовлення об'ємного панно з пластиліну та його обробка. Виготовлення іграшок та їх обробка.

5.2 Ліплення з солоного тіста

Теоретична частина.

Солоне тісто як пластична маса.

Особливості роботи з солоним тістом.

Правила замішування, ліплення, декорування та сушіння солоного тіста.

Особливості зберігання виробів з солоного тіста.

Практична частина.

Формування простих плоских об'єктів з солоного тіста та їх декорування.

Формування напівоб'ємних нескладних об'єктів з солоного тіста та їх декорування. Створення настінних панно. Виготовлення об'ємних іграшок з солоного тіста. Виготовлення традиційних народних сувенірів.

Підсумкове заняття

Підведення підсумків роботи гуртка за рік. Виставка кращих учнівських робіт. Відзначення гуртківців. Завдання на літо.

Основний рівень, другий рік навчання

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	Усього	Теоретичні заняття	Практичні заняття
Вступне заняття	2	2	-
Розділ 1. Абетка художника	56	14	42
1.1 Витоки народного мистецтва	12	2	10
1.2 Основи кольорознавства	16	4	12
1.3 Основні прийоми композиції	16	4	12
1.4 Лінійна перспектива	12	4	8
Розділ 2. Декоративний розпис	46	6	40
2.1 Розпис як вид народного мистецтва	10	2	8
2.2 Крапковий розпис	18	2	16
2.3 Слобожанський розпис	18	2	16
Розділ 3. Паперова пластика	42	6	38
3.1 Об'ємні вироби з паперу	14	2	12
3.2 Оригамі	14	2	12
3.2 Пап'є-маше	14	2	12
Розділ 4. Сучасні види народного мистецтва	68	8	60
4.1 Мозаїка	16	2	14
4.2 Декупаж	16	2	14
4.3 Колаж	20	2	18
4.4 Плетіння зі смужок тканини	16	2	14
Підсумкове заняття	2	2	-
Разом	216	38	178

ЗМІСТ ПРОГРАМИ.

Вступне заняття

Основні види декоративно-ужиткового мистецтва. Осередки народного мистецтва в Україні.

Ознайомлення з програмою роботи гуртка та планом роботи на рік. Організаційні питання. Санітарно-гігієнічні норми та правила безпеки праці на заняттях.

Організація робочого місця.

Інструменти, матеріали та пристрої, необхідні для роботи.

Розділ 1. Абетка художника

1.1 Витоки народного мистецтва

Теоретична частина.

Скіфська культура. «Звірячий стиль» скіфського золота.

Практична частина.

Виготовлення замальовки скіфських орнаментів.

Створення орнаментальної композиції на тему «Скіфське золото».

1.2 Основи кольорознавства

Теоретична частина.

Історичні та психологічні аспекти кольорознавства.

Кольорове коло. Теорія додаткових кольорів.

Насиченість кольору.

Розтяжка кольору.

Типи кольорових контрастів:

- Контраст по кольору;
- Контраст світлого і темного;
- Контраст холодного і теплого, контраст похідних кольорів.

Гармонія та колорит.

Практична частина.

Виконання практичного завдання по типу контрасту світлого і темного на прикладі трьох основних кольорів;

Виконання вправи по градації тону.

Створення композиції у теплих тонах з розтяжкою кольору.

Створення композиції у холодних тонах з розтяжкою кольору.

1.2 Основні прийоми композиції

Теоретична частина.

Необхідність застосування композиційних прийомів у декоративно-прикладній композиції.

Масштаб, пропорційність, контраст.

Симетрія та асиметрія.

Абстракція в композиції.

Статика, динаміка, правила передачі руху та спокою.

Фактура, текстура.

Площинна композиція: крапка, штрих, пляма, лінія, силует, контур, маса.

Практична частина.

Створення симетричної композиції.

Створення статичної та динамічної композицій.

Замальовки абстрактних композицій.

Індивідуальне створення композиції з різними фактурами та текстурами в довільній техніці по заданій темі.

Вирішення композиції у кольорі.

1.3 Лінійна перспектива

Теоретична частина.

Історичні та психологічні аспекти лінійної перспективи.

Поле зору.

Точка зору.

Картинна площина.

Лінія горизонту.

Перспектива ліній.

Практична частина.

Пряма і зворотна перспектива.

Виконання практичного завдання по побудові перспективи зображень простих предметів у фронтальному положенні.

Виконання практичного завдання по побудові перспективи зображень простих предметів при високій точці зору;

Виконання практичного завдання по побудові перспективи зображень простих предметів при низькій точці зору.

Розділ 2. Декоративний розпис

2.1 Розпис як вид народного мистецтва

Теоретична частина.

Види декоративного розпису.

Реалістичне та стилізоване зображення. Орнамент.

Настінний хатній розпис різних регіонів України.

Смислові ознаки народного розпису.

Мотиви розпису.

Практична частина.

Виготовлення закладки зі стилізованим орнаментальним розписом.

Створення орнаментальної композиції «Вазон» в довільній техніці розпису.

Колективна робота над створенням орнаментальної композиції «Дерево життя».

2.2 Крапковий розпис

Теоретична частина.

Витоки крапкового розпису.

Матеріали та інструменти, які використовуються для крапкового розпису.

Техніка крапкового розпису.

Використання крапкового розпису для прикрашання побутових предметів, виготовлення сувенірів.

Крапковий розпис на білому та кольоровому фоні.

Практична частина.

Створення композиції на задану тему білому тлі.

Створення композиції на довільну тему на кольоровому фоні.

Створення листівки з точковим розписом.

Прикрашання предметів побуту точковим розписом.

2.3 Слобожанський розпис

Теоретична частина.

Основи слобожанського (старобельського) розпису – техніки розпису пальцями руки.

Матеріали, які використовуються для розпису.

Характерні особливості розпису, його основні елементи.

Практична частина.

Виконання навчальних вправ слобожанського розпису («Квіти», «Бутони», «Листя», «Ягоди», «Зернятко»).

Створення закладини в техніці слобожанського розпису.

Створення вітальної листівки в техніці старобельського розпису.

Створення панно – розробка і виконання композиції на довільну тему.

Розділ 3. Паперова пластика

3.1 Об'ємні композиції з паперу

Теоретична частина.

Художні і декоративні можливості паперової пластики.

Види паперової пластики. Особливості роботи з папером.

Практичне застосування паперової пластики. Технологія виконання прорізів в папері. Створення об'ємних геометричних фігур.

Практична частина.

Виготовлення простих геометричних форм – куба, циліндра та конуса.

Виготовлення нескладних настінних виробів. Виготовлення підвісних виробів, виготовлення листівок.

3.2 Оригамі

Теоретична частина.

Давнє мистецтво «оригамі» у сучасному світі. Базові форми «Подвійний трикутник», «Подвійний квадрат», «Риба», «Катамаран».

Практична частина.

Виготовлення виробів на основі базових форм («Подвійний трикутник», «Подвійний квадрат», «Риба», «Катамаран»).

Створення колективної композиції у техніці «Оригамі».

3.3 Пап'є-маше

Теоретична частина.

Художні і декоративні можливості пап'є-маше. Історія виникнення пап'є-маше. Технологія виготовлення і декорування пап'є-маше.

Використання традиційного пап'є-маше в сучасному декорі.

Практична частина.

Виготовлення ваз та масок в техніці пап'є-маше, та їх декорування.

Створення прикрас. Створення сувенірів та елементів декору.

Розділ 4. Сучасні види народного мистецтва

4.1. Мозаїка

Теоретична частина.

Види мозаїки. Матеріали та інструменти, які використовуються для створення мозаїки. Використання мозаїки в сучасному дизайні.

Створення декоративних елементів інтер'єру.

Практична частина.

Створення панно – імітації мозаїки з клаптиків паперу.

Створення мозаїчного панно з природних матеріалів (ячної шкаралупи, мушель).

Декорування мозаїкою предметів побуту.

4.2 Декупаж

Теоретична частина.

Художні і декоративні можливості техніки декупаж та її різновиди.

Матеріали та інструменти, технологія виготовлення. Об'ємний декупаж або папертоль.

Практична частина.

Виготовлення панно в техніці декупаж. Прикрашання предметів побуту.

Виготовлення листівки в техніці папертоль.

4.3 Колаж

Теоретична частина.

Художні і декоративні можливості техніки колаж.

Історія виникнення. Типи колажу та основа для його виготовлення.

Матеріали та інструменти.

Особливості підбору матеріалу і виконання робіт в техніці колаж.

Поєднання сюжетної і орнаментальної частини в гармонійне ціле.

Практична частина.

Виготовлення настінного панно з паперу, ниток, тканини, хутра тощо.

4.4 Плетіння зі смужок тканини

Теоретична частина.

Плетіння із шнурів, стрічкових матеріалів.

Плетені сувеніри.

Характеристика способів плетіння на натягнутій основі.

Практична частина.

Плетіння декоративної серветки зі смужок тканини.

Плетіння косичок та в'язання простих вузликів зі шнурочків.

Плетіння плаского браслету. Плетіння браслетів з атласних стрічок.

Виготовлення квітів, листочків на тканій основі зі стрічок.

Підсумкове заняття

Підведення підсумків роботи гуртка за рік. Виставка кращих учнівських робіт. Відзначення гуртківців. Завдання на літо.

Основний рівень, третій рік навчання

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	Усього	Теоретичні заняття	Практичні заняття
Вступне заняття	2	2	-
Розділ 1. Абетка художника	58	14	44
1.1 Витоки народного мистецтва	10	2	8
1.2 Основи кольорознавства	16	4	12
1.3 Основні прийоми композиції	16	4	12
1.4 Лінійна перспектива	16	4	12
Розділ 2. Паперова пластика	62	8	54
2.1 Витинанки	28	4	24
2.2 Квілінг	14	2	12
2.3 Об'ємні вироби з паперу	20	2	18
Розділ 3 Декоративний розпис	44	4	40
3.1 Самчиківський розпис	22	2	20
3.2 Яворівський розпис	22	2	20
Розділ 4. Писанкарство	48	8	40
4.1 Писанкарство в Україні	6	2	4
4.2 Крашанки та крапанки	6	2	4
4.3 Символіка в писанкарстві.	18	2	16
4.4 Типи писанок за побудовою орнаменту.	18	2	16
Підсумкове заняття	2	2	-
Разом	216	38	178

ЗМІСТ ПРОГРАМИ.

Вступне заняття

Гончарство та кераміка в Україні.

Ознайомлення з програмою роботи гуртка та планом роботи на рік.
Організаційні питання. Санітарно-гігієнічні норми та правила безпеки праці на заняттях.

Організація робочого місця.

Інструменти, матеріали та пристрої, необхідні для роботи.

Розділ 1. Абетка художника

1.1 Витоки народного мистецтва

Теоретична частина.

Художнє мистецтво Київської Русі.

Художні прийоми та мистецькі техніки тієї епохи.

Орнаментика Київської Русі.

Практична частина.

Відвідування краєзнавчого музею.

Створення замальовок орнаментів прикрас та одягу часів Київської Русі

Розробка орнаменту для віяла за зразками оздоблення виробів тієї епохи.

Створення керамічних прикрас за зразками оздоблення часів Київської Русі.

1.2 Основи кольорознавства

Теоретична частина.

Ритм.

Кольоровий контраст.

Типи кольорових контрастів:

- симультанний контраст;
- контраст за насиченістю;
- контраст за площиною кольорових плям.

Композиція кольору.

Хроматичні та ахроматичні кольори.

Монохромія.

Поліхромія.

Практична частина.

Кольорове вираження різних пор року і часу доби шляхом komponування і підбору кольору.

Створення композицій білою та чорною гуашшю.

Створення аплікації білим, сірим та чорним папером.

1.3 Основні прийоми композиції

Теоретична частина.

Композиційні прийоми. Акцент і пульсація.

Замкнута та відкрита композиція.

Принципи побудови орнаментальних композицій, їх види, способи ритмізації, рапорт.

Образотворчі засоби у декоративній композиції.

Елементи традиційних українських орнаментів.

Практична частина.

Створення композицій з елементами пульсації та акценту.

Замальовки орнаментальних композицій у смужці, квадраті, колі.

Стилізація тварин і рослин в ахроматичному зображенні.

1.4 Лінійна перспектива

Теоретична частина.

Перспектива квадрата і куба у фронтальному положенні.

Перспектива квадрата і куба під кутом до картинної площини.

Перспектива кола.

Залежність зображення від відстані між картиною і точкою зору.

Практична частина.

Виконання практичного завдання по побудові перспективи квадрата і куба у фронтальному положенні.

Виконання практичного завдання по побудові перспективи квадрата і куба під кутом до картинної площини.

Виконання практичного завдання по побудові перспективи кола і циліндра у різних поворотах.

Розділ 2. Паперова пластика

2.1 Витинанки

Теоретична частина.

Витинанка – як вид декоративно-ужиткового мистецтва.

Види витинанки за призначенням та технікою виконання.

Композиція .

Мотиви орнаментів витинанки і їх типологія.

Символіка витинанки. Кольорова символіка витинанки.

Календарно – обрядова витинанка.

Практична частина.

Виготовлення різних видів витинанки.

Виготовлення закладинки та листівки, прикрашених витинанкою.

Створення панно в техніці графічного витинання.

Колективна робота по створенню декоративного панно «Дерево життя».

2.2 Квілінг

Теоретична частина.

Види квілінгу.

Техніка виконання квілінгу.

Матеріали та інструменти, необхідні для роботи.

Практична частина.

Створення листівки, панно в техніці квілінг.

Створення виробів в техніці об'ємного квілінгу.

2.3 Об'ємні вироби з паперу

Теоретична частина.

Матеріали та інструменти, необхідні для створення об'ємних виробів з паперу.

Створення об'ємних форм різної складності з паперу.

Способи прорізування, згинання та згортання паперу для отримання потрібного об'єму.

Практична частина.

Створення листівки з напівоб'ємними елементами.

Виготовлення об'ємних фігурок тварин та птахів з паперу.

Виготовлення фігурок людей.

Створення колективної композиції на задану тему.

Розділ 3. Декоративний розпис

3.1 Самчиківський декоративний розпис

Теоретична частина.

Самчиківський розпис – вид традиційного народного мистецтва південно-східної Волині.

Основні орнаментальні мотиви самчиківського розпису.

Практична частина.

Створення замальовок традиційних орнаментів східного Поділля.

Виконання зооморфної композиції в стилі самчиківського розпису.

3.2 Яворівський декоративний розпис

Теоретична частина.

Яворівський розпис - вид традиційного народного мистецтва Львівщини.

Матеріали та інструменти, які використовують для яворівського розпису.

Технологія розпису, основні елементи.

Особливості композиції та характерні елементи декору.

Практична частина.

Виконання замальовок основних елементів яворівського розпису.

Створення декоративного панно.

Розпис дерев'яних предметів побуту в техніці яворівського розпису.

Розділ 4. Писанкарство

4.1 Писанкарство в Україні

Теоретична частина.

Історія писанкарства України як виду декоративно-прикладного мистецтва.

Цикл українських народних весняних обрядів і свят.

Обряди, пов'язані з написанням і використанням писанок.

Особливості колориту писанок різних регіонів України.

Практична частина.

Створення писанкових візерунків на пласких паперових яєчках.
Виготовлення пласкої пасхальної композиції (колективна робота).

4.2 Крашанки та крапанки

Теоретична частина.

Матеріали та інструменти, які використовуються для виготовлення крашанок та крапанок.

Кольорова символіка крапанок.

Звичаї та обряди, пов'язані з виготовленням крапанок та крашанок.

Практична частина.

Виготовлення крашанок з натуральних яєць за допомогою барвників.

Виготовлення крапанок різного кольору з натуральних яєць за допомогою воскової свічки, квачиків з тканини та фарбників.

Знімання воску з готових крапанок.

4.3 Символіка в писанкарстві

Теоретична частина.

Ознайомлення з поняттям «символ».

Значення кольорової гами на писанці.

Символіка орнаментів в писанкарстві.

Практична частина.

Написання писанок на натуральних яйцях за трипільськими мотивами.

Виконання травленої писанки з білого та коричневого яйця.

4.4 Типи писанок за побудовою орнаменту

Теоретична частина.

Види орнаменту, які використовуються в писанкарстві.

Геометричний поділ писанки та техніка його виконання.

Практична частина.

Написання писанки «сорок клинців», «сакви-бесаги», «циганські дороги».

Підсумкове заняття

Підведення підсумків роботи гуртка за рік. Виставка кращих учнівських робіт. Відзначення гуртківців. Завдання на літо.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати та розуміти:

- історію та особливості українських народних промислів, географію їх поширення;
- українські народні звичаї та традиції;
- види та жанри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва;
- елементарні терміни декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва;
- елементарні прийоми роботи з художніми матеріалами;
- основні кольори та їх особливості;
- прийоми розташування предметів на площині;
- способи передавання будови, пропорцій, форми, об'єму предметів;
- правила виконання художніх робіт із різних матеріалів;
- закони композиції;
- орнамент та його різновиди;
- способи збільшення та зменшення малюнку;
- способи перенесення малюнку на виріб;
- інструментарій, який використовується при роботі.
- правила техніки безпеки при роботі з інструментами та художніми матеріалами

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- готувати та прибирати своє робоче місце;
- розрізняти особливості та регіональні ознаки, притаманні різним технікам виконання виробів народного мистецтва;
- правильно використовувати спеціальну термінологію;
- виконувати ескізи власних виробів;
- правильно добирати кольорову гамму;
- використовувати в роботі основні закони композиції;
- користуватися законами лінійної перспективи;
- створювати емоційно-насичені образотворчі композиції;
- володіти різними видами розпису;
- працювати з різними матеріалами;
- застосовувати на практиці основні прийоми роботи з художніми матеріалами;
- естетично оформлювати виріб;
- користуватися кресленнями, виготовляти шаблони;
- самостійно виготовляти нескладні вироби в різних техніках;
- застосовувати на практиці отриманні знання;
- вміти правильно користуватися інструментами, які потрібні в роботі;
- дотримуватися в роботі правил техніки безпеки.

Вихованці мають набути досвід:

- роботи у дитячому колективі;
- участі у заходах, пов'язаних з декоративно-прикладним мистецтвом.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. *Бобита М.* Рукоделие: Умелые руки. – Харьков, Ростов-на-Дону, 1997
2. *Газарян С.С.* Прекрасное – своими руками. – М., 1980
3. *Ганжа П.О.* Таємниці українського ремесла. - К., Мистецтво, 1996.
4. *Гура Л.П., Жоголь Л.Є., Ісупова Н.М.* та ін. Прикрась свій дім. – Київ, 1988.
5. *Зелинская В.Н.* Курс женских рукоделий. – Киев, 1996
6. Искусство батика – МАСТ : Астрель, 2003
7. *Маслова Е.В.* Батик в интерьере – Ростов-на-Дону, : Фенікс, 2005
8. Мозаїка. Випалювання. Розпис. Підручник. – Львів, : Світ , 1996
9. *Нечуй-Левицький І.* Світогляд українського народу/ Ескіз української міфології/. – К.,:АТ «Обереги», 1992
10. *Новикова Н.В., Базулина Л.В.* 100 поделок из кожи. – Ярославль, 1999
11. Основы художественного ремесла: практ. Пособие для руководителей школ, кружков/ В.А. – М.: Просвещение, 1979
12. Прекрасное – своїми руками/ Сост. С.С.Газарян – М.: Дет. Лит., 1980
13. Прикрась свій дім/ Гура Л.П. та ін.- К.: Техніка, 1988
14. Роспись по шелку – // Валентина, 1995 – вып №1
15. *Рудакова Н.* Уроки бабушки Куми. – М., 1995
16. Справочник народные ремесла. Энциклопедия умельца. – Симферополь.: «Бизнес - информ», 2005.
17. *Тимків Б.М., Кавас К.М.*, Виготовлення художніх виробів з дерева Ч.
18. *Федотов Г.Я.* Дарите людям красоту. – М., 1985
19. *Федотов Г.Я.* Школа ремесла. Глина и керамика – М., 2005
Хворостухина С.А. Работа со стеклом. – М., 2004